

A SZÁMŰZÖTT KIRÁLYFI
Habsburg Ottó alakjának szimbolikus és narratív
megformálásai*

Tanulmányomban Blaskó Mária *A kiskirály* című ifjúsági elbeszélését elemzem. A mű tanulságos példa arra, hogy felekezeti szinten miként adaptálták az uralkodó iránti hűséget és elköteleződést egy olyan korban, amikor a Magyar Királyság trónja üresen állt. Szélesebb összefüggéseiben a katolikus felekezeten belüli legitimista törekvések hétköznapi lecsapódásaira is jól elemezhető példát szolgáltat. Az 1924-ben megjelent könyv Habsburg Ottó életét dolgozza fel tanmese formájában, születésétől édesapja, IV. Károly haláláig. A könyv illusztrációit Vaszary Gábor készítette.

IV. Károlynak és Ottónak a pozitív jellemvonásait az első világháború utáni beszédekben, sajtóban és az emlékiratokban gyakran bemutatták. Ezek közül kiemelkedett a „szolgálatra felkészítő nevelés, a szép családi élet, a mélységes hit, a magyarság szeretete, a béke akarása, a szegényekért érzett felelősség, az uralkodói alkalmasság, a nehéz helyzetek, nélkülözések közötti helytállás.”¹ Speidl Zoltán szerint ezeknek a tulajdonságoknak a felmutatásával a legitimisták a társadalmat igyekeztek felkészíteni a trón Ottó általi újbóli elfoglalására.²

A könyvről

Blaskó Mária művében mindegyik fontos uralkodói tulajdonság megjelent, ugyanakkor a hangsúly eltért a világi értelmezéstől. A könyv elsősorban nem az uralkodóra, hanem a hithű keresztény emberre helyezte a hangsúlyt. Ennek oka, hogy más közösség számára íródott, mint a beszédek, illetve a sajtó. A tanmese a gyermekek számára

---

* A tanulmány az MTA-SZTE Vallási Kultúrakutató Csoport (03 217) *A civil vallás narratívumai és rítusai* című kutatászemináriumának és a SZTE Történelemtudományi Doktori Iskola (Modernkor Alprogram) keretében íródott.

¹ SPEIDL 2016. 427.

² Vö. SPEIDL 2016. 427.

nevelési célzattal, példamutatásként készült, ugyanakkor központi szerepet kapott benne az uralkodó – elsősorban a gyermek Ottó – iránti szeretet és hűség. A trónörökös előtérbe kerülésének több oka lehetett. Egyrészt a könyv IV. Károly halála után két évvel jelent meg. Ekkor még nem volt egyértelmű, hogy Ottó lesz-e a következő uralkodó, vagy sem. Másrészt a kis olvasók egy hozzájuk hasonló korú Kiskirályal jobban tudtak azonosulni, mint egy felnőttel. Az azonosulást segítette a földűves fiának és a Kiskirály életének párhuzamba állítása. Gábor a vélt olvasóközönséget jelenítette meg.

Az elbeszélés kerettörténete a következő: Gábor az első világháborúban elveszíti édesapját, édesanyja már korábban meghalt. Mivel ettől kezdve a nagyanyja nem tudja őt és kisöccsét, Jancsit el-tartani, Gábor Budapestre kerül vallásos rokonaihoz, ahol egy „becsü-letes keresztény újság” kihordója, rikkancsa lesz. Kicsi korától rajong Ottóért, a Kiskirályért, akinek a katonája akar lenni. Jelen van a koronázáson is, ahol egy pillanatra láthatja szeretett Kiskirályát. Amikor az uralkodócsaládnak Gödöllőről Bécsbe kell utaznia, Gábor veszélyt sejtve a közeli faluból Gödöllőre szalad és a bokrok közé bújik. Megfázik, tüdőgyulladást kap. Néhány hónappal később, nem sokkal a király halála után ő is meghal. Örökségül hagyja öccsének és a szomszéd kislánynak, hogy állítsák fel a Kiskirály trónusát. Ez a gondolat kettős jelentésréteget foglal magában. Egyrészt kifejezi a Habsburg dinasztia trón iránti igényét, amely ekkor már Ottó megkoronázást jelentette. Másrészt szimbolikusan kifejezi a vallásos élet minden területét átható „oltárát”, vagyis a Szivgárda által Jézuska királynak nevezett mennyei uralkodó trónraemelését.

Az elbeszélés társadalmi háttere

A 18. században, de még inkább a 19. században a felvilágosodás, a polgárosodás és az azzal összefüggő szemléletváltás hatására az egyház szerepe megváltozott a társadalomban. Az állam polgárait individuális voltukban próbálta megragadni, felértékelve az egyén szerepét. Az élet különféle problémáira a vallási válaszok mellett hangsúlyossá váltak a különféle világi válaszok.³ A hit, a vallásosság egyre inkább a magán-szférába szorult vissza.⁴ Ugyanakkor ez a szekularizációs folyamat az

---

³ Vö. KAPITÁNY-KAPITÁNY 2007. 383-384.

⁴ Vö. GERGELY 1988. 17.

egyházról eltávolodó tömeg számára nem volt tudatos folyamat. Főként a papság érzékelte és tette szóvá, de az egyházhoz közel álló értelmiségiek megnyilatkozásaiban is tükröződött.⁵

A 19. század ugyanakkor a vallási társulatok fellendülésének időszaka is volt. Egyre több ájtatos, főleg ima- és karitatív társulat jött létre a világi egyesületek mintájára. Ezek a közösségek tagjaik szándékán és döntésén, vagyis nem hivatalos egyházi elhatározáson alapultak. A 19. században megjelenő polgári egyesületi jog indirekt módon, de közrejátszott a vallási társulatok erősebb kiépülésében.⁶ Az egyház is felismerte, hogy a hívek közösségét nem tekintheti homogén tömegnek, hiszen azok önmagukat eltérő célok és érdekek mentén szervezték meg. A 19. századi társulatoknál a differenciálódás a vallásos életben támasztott eltérő célok és igények mentén és nem társadalmi alapon történt.⁷

Az egyház nagyon fontos fórumává a katolikus nagygyűlés vált. „Az első országos katolikus nagygyűlést 1900. augusztus 17. és 19. között tartották meg. 18-án külön ünnepség keretében emlékeztek meg Ferenc József hetvenedik születésnapjáról.”⁸ Az uralkodó támogatta ezeket a gyűléseket. Az uralkodócsalád figyelemmel kísérte, hogy mi hangzik el a „magyar katolikusok legfontosabb fórumán, hiszen a katolicizmus uralmuk fontos támaszának számított. A nagygyűléseken ezért jelentős szerepet kapott a katolikusok királyhűségének demonstrálása, valamint, az ultramontanizmus vádjának kivédése érdekében is, a hazafiasság kidomborítása.”⁹ Hasonlóan Blaskó Mária elbeszéléséhez, a nagygyűléseken is fontosnak tartották kihangsúlyozni az uralkodó vallásos és jó katolikus voltát, amelyről Ferenc József szerintük többször tanúságot tett. Az uralkodónak ehhez hasonló megítélése IV. Károly és Ottó esetében is meghatározó volt.

Blaskó Mária és a vallásos gyermekirodalom

Blaskó Mária az első világháború első éveitől írt elbeszéléseket, illetve *A Szív* újság belső munkatársaként – ami 1915-ben jött létre – 1918-tól

---

⁵ Vö. KÓSA 1983. 251.

⁶ Vö. BARNA 2011. 27.

⁷ Vö. BARNA 2011. 27.

⁸ Vö. KLESTENITZ 2016. 256.

⁹ KLESTENITZ 2016. 253-254.

szerkesztette az újság gyermekrovatát. Írásainak nagy részét a két világháború között és a második világháború éveiben írta. Összesen 85 műve jelent meg, amelyben elbeszélések, regények, színdarabok, gyermek imakönyvek egyaránt voltak. Nagy szerepet vállalt az 1920-ban, elsőként Szegeden megalakult Szívőárda létrejöttében, népszerűsítésében.¹⁰ Az elnevezés is tőle származott: ő használta először a „gárdista”, „szívőárda” kifejezéseket, igaz akkor még szimbolikus értelemben.¹¹

A szerzőnő munkássága a két világháború között összekapcsolódott a szívőárda mozgalommal, amely a Jézus Szíve Szövetség gyermekekkel foglalkozó tagozata volt, s mint ilyen a Jézus Szentséges Szívét tisztelő és Jézusért apostolkodni akaró 6-14 éves fiúkból és lányokból állt.¹² Műveinek nagy részét kifejezetten a gárdisták számára írta. A mozgalom része volt a két világháború közötti vallási megújulásnak.

Blaskó Mária a történelmi események aktualitásán túl az uralkodó családot a Jézus Szívéhez kötődő tisztelete miatt is választhatta a szívőgárdista gyermekek egyik példaképeként. Ferenc József 1914. december 8-án felajánlotta az országot Jézus Szívének. Magyarország ezáltal Mária mellett Jézus Szíve országa is lett. IV. Károly és Zita királyné szintén fontosnak tartotta a Szent Szív tiszteltét és ebben a szellemben nevelték a gyermekeiket. A szerzőnő – saját bevallása szerint – az uralkodócsalád közelében élők elbeszéléseire támaszkodott, ugyanakkor munkája a két világháború közötti írásos visszaemlékezésekre, IV. Károlyról és családjáról szóló elbeszélésekre is megértékben épített.

Kiskirályok trónra emelése

A két világháború között megváltozott a fővonalbeli nemzetkoncepció. Egész Közép-Európában etnikai alapú nemzetkoncepció vált meghatározóvá. Ennek hatására felértékelődött az Árpád-házi szentek tisztelete, fontossá vált magyar nemzeti jellegük is. Békés Márton szerint Ottót leginkább Szent Imrével állították párhuzamba. „Ottó a

---

¹⁰ Vö. DÉKÁNY 1993. 870-871.

¹¹ Vö. MÜLLER 1944. 403.

¹² Vö. FRAUHAMMER 2014. 140.

legitimista tudatban a nemzet száműzött ifjú vezetője s örök várakozások tárgya lett, aki megmentőként jön majd, s aki az Imre herceghez tartozó attribútumokat (tisztaság, hűség, becsület) hordozza.”¹³ Blaskó könyvei közül a Kiskirályal párhuzamba állítható még Szent Erzsébetről és Szent Alajosról írt könyvei,¹⁴ amelynek másik főszereplői szintén szegény gyermekek, fiatalok, akiknek élete sok hasonlóságot mutat a szentével. Ezekben a történetekben is kiemeli a szerző, hogy a főszereplő szent már kiskorától szerény volt, és erős szociális érzéssel rendelkezett:

„Ottócska aranyos szíve nagyon szereti a szegényeket. Azért megkéri, hogy hadd küldhessen játékaiból a szegény gyerekeknek. Uzsonnáját pedig sokszor félreteszi: – Engedje meg kérem, hogy a szegény gyerekeknek adjam. És amikor kikocsikáznak, odanyújtogatja az útszélén talált mezítlábas, szegény gyerekeknek.”¹⁵

– írta Blaskó.

Az Ottó-életrajzban megtalálhatóak ugyanezek a motívumok.

Blaskó Mária hangsúlyozta könyvében, hogy a magyar gyermekek nagyon várják haza a Kiskirályt. Könyvét így fejezte be: „Azt mondtam el nektek, Ő üzent nektek az én szavaimmal: Építétek Jancsi, Mariska és mindnyájan magyar gyermekek a kiskirály trónusát! A holtak nem hazudnak.”¹⁶ Igen, a Magyarok Istene üzeni ezt nektek...”¹⁷ Ottó trónra kerülését tehát isteni parancsnak, a Kiskirályt Isten által kiválasztott uralkodónak tekintette, aki a hatalomra kerülését már kisgyermekként megálmodta.

A történet tehát kettős jelentésréteggel rendelkezik. Egyrészt dinasztikus alapú revíziós törekvést rejt, amit a „legitim” uralkodóház folytonossága támaszt alá. A Szent Koronával megkoronázott Károly válik az integer Magyarország jelképévé, Ottó trónörökös pedig ezen igény folytonosságát és jogosságát testesíti meg ebben az értelmezés-

---

¹³ BÉKÉS 2009. 232.

¹⁴ Blaskó Mária Árpádházi Erzsébet életét dolgozta fel *A Csillagok leánya* című elbeszélésében, Szent Alajos életéről szól *A kis hős* című műve.

¹⁵ BLASKÓ 1924. 46-47.

¹⁶ Itt Gáborra gondol.

¹⁷ BLASKÓ 1924. 90.

ben. Másrészt közvetve utal „Jézuska király” trónraemelésére is, amely élet minden területét átható vallásosságra.

Ottó legitim uralkodó voltát azzal is hangsúlyozta, hogy beemelte a magyar (vagy magyarrá vált) „királyfiak-sorába”: Csaba királyfi, Szent Imre és Rudolf. A történetben Ottó álmában a koronázás előtti nap megjelent Csaba királyfi.

„Nesztelenül benyitott a királygyermek hálószobájába s mint a szellem odasuhant az alvó Ottó királyfihoz. Lehajolt hozzá és a fülébe suttogott. – Én vagyok Csaba, a magyar történelemnek első királyfia. Több mint ezer éve hagytam el a földet, de azóta is visszavár a magyar. És én vissza is jövök. Visszajövök éjjel, láthatatlan, hogy a magyar királyfikba belecsókoljam a magyar szívet. Magyar szívvvel lépd át a magyar földet... Íme, most csókolom beléd! Lehajolt és homlokon csókolta. A kiskirály szívébe nagy melegség futott és álmában mosolygott édesen. Csaba pedig fölemelkedett: – Ottó királyfi belédcsókoltam a magyar szívet! Most már visszatérhetek a Tejút fényes csillagain át égi hazámba, mert van már a magyarnak újra királyfia!”¹⁸

Gerő András szerint a nemzetállamok kialakulásával jelent meg az igény, hogy az uralkodó azonosulni tudjon a nemzettel. Ferenc József azonban ennek nem tudott megfelelni. A törvények értelmében Magyarország királya, de a birodalom szerkezetéből adódóan nem csak a magyarok uralkodója volt. „Magyar Habsburgként” ezért József nádort tisztelték,¹⁹ majd az 1860-as évektől Erzsébet, illetve apjával való konfliktusok miatt, Rudolf kapott hasonló szerepet.

Rudolf az egyes néprajzi gyűjtések tanulsága szerint népmesei színezetet is kapott. Ezek a történetek kiemelik az olykor Rezső királyfira magyarosított Rudolf trónörökös magyarokkal való erős azonosulását, szociális érzékenységét, amely miatt szembekerült az apjával. Tisztelete az első világháború alatt is megmaradt.²⁰ Rudolfot követően a „magyar királyfi” IV. Károly legidősebb fia, Ottó lett – Blaskó tolmácsolásában az álmjelenetben történt beavatással.

---

¹⁸ BLASKÓ 1924. 29.

¹⁹ Vö. GERŐ 2004. 79-82.

²⁰ Vö. GERŐ 2004. 105-107.

A könyvben érintőlegesen megjelennek a nemzetvallás motívumai, a Szent István-i határok visszaszerzésének reménye. A két világháború között ez a törekvés változó intenzitással, de áthatotta az egész társadalmat,²¹ ezért nem véletlen, hogy hatott az írónőre is. Az ezeréves határok visszaszerzésében más szerzők is fontos szerepet szántak a gyerekeknek. Mesék, versek, színdarabok készültek, amelyben a gyermekek segítségével, az ő imáikkal szerzik vissza a „Nagy-Magyarországot” és az „ezeréves határokat.”²² A didaktikusan megírt történetek fontos szerepet játszottak a belenevelődésben, hiszen a következő generáció felnőttként is könnyebben tudott azonosulni az irredentizmus eszméjével. Zeidler szerint Blaskó Mária munkássága része volt a két világháború közötti irredenta nőirodalomnak. Ide sorolta P. Erdős Sarolta, Farkasné Kárpáti Irén, Füssyné Huszár Amália, Gramantik Margit, Kalászy Erzsébet, Liphay Olga és Vladár Károlyné Geszner Ilona hazafias költészete és prózáit is.²³

A történetben az irredenta törekvések mellett a legitimisták szándékai is tükröződtek. A legitimizmusnak több szakasza volt. A mű megjelenése (1924) a legitimizmus első szakaszára esett. Az 1920-as évek vége felé elszíntelenedett, csak a második szakaszban, a harmincas években, egy új generáció adott újabb lendületet a mozgalomnak, új értékekkel gazdagítva azt.²⁴ Katolikus körökben azonban IV. Károly második sikertelen visszatérését, illetve halálát követően is továbbélt és napirenden maradt a „királykérdés”.

„A király várása, a rendszeresen megtartott Károly-misék és évenkénti tihanyi megemlékezések, az Ottó-vacsorák olyan – talán illúziókba menekülésnek tűnő – mítoszt teremtettek a legitimizmusnak, amely növelte hívei összetartozását, igazságérzetüket ápolta és folyton ébren tartotta a királykultuszt.”²⁵

A legitimista királykép egy mérsékelt uralkodót jelent, aki a társadalmi egyensúlyt fentartja, a nemzet törvényes és alkotmányos rendjét megtartja és továbbfejleszteni igyekszik. Vallásos, az ország

---

²¹ Vö. ZEIDLER 2002. 72.

²² Vö. ZEIDLER 2002. 61-63.

²³ Vö. ZEIDLER 2002. 63.

²⁴ Vö. BÉKÉSI 2009. 217.

²⁵ BÉKÉS 2009. 231.

területi sérthetlenségét megóvjá.²⁶ A regényben ugyanezek a gondolatok tükröződtek.

Békési Márton hangsúlyozta, hogy a legitimizmusnak nagyon erős katolikus töltete volt. A katolikus egyházi vezetők nagy része hagyományosan a dinasztia mellett állt.²⁷ Ez a lojalitás azonban nem feltétlenül jelentett minden esetben cselekvést, illetve a fennálló hatalom teljes elutasítását. A püspöki konferencia 1920. október 27-i jegyzőkönyve szerint IV. Károly Prangins-ból levelet küldött Csernoch János hercegprímásnak, amelyben arra kérte őt és a püspöki kart, hogy „a magyar király iránti hűséget” ápolják.²⁸ 1921. február 10-én a hercegprímás a püspöki kar előtt nyilvánosságra hozta IV. Károly levelét, amelyben a személye melletti kiállást kérte. A király üzenetét a hercegprímás közölte a kormányzóval, József főherceggel, a miniszterekkel és a pápai nunciussal is. A püspöki kar álláspontja a következő volt: „A püspöki kar tudomásul veszi a hercegprímás jelentését. Hűségesen ragaszkodik a legitim és koronás királyhoz. A lehetőség szerint igyeckszik az országban a legitimista áramlatot erősíteni. Bizik a legitimista hangulat folytonos erősödésében. Mélységesen sajnálja egyes katolikus vezérek szomorú szereplését a szabadkirályválasztók táborában. Mégis szükségesnek tartja a királyt nyomatékosan figyelmeztetni, hogy visszatérésének ideje még el nem érkezett. Visszaérkezése polgárháborút és a kis entente fegyveres beavatkozását vonná maga után, ami Magyarország végleges felosztásához vezetne.”²⁹

Tanulságok

Esettanulmányomban azt vizsgáltam, hogy a korszak különböző, egymás mellett lévő értelmezései minként hatottak Blaskó Mária, elsősorban a szívgárdisták számára írt művére, illetve hogyan kapcsolódott össze benne az integer Magyarország képe, a legitimizmus és rejtett formában a vallásos gyermeknevelés.

Az első világháború következtében felgyorsultak a szekularizációs folyamatok, a harctéri veszteségek miatt, illetve a nők fokozott

---

²⁶ Vö. BÉKÉS 2009. 230.

²⁷ Vö. BÉKÉS 2009. 231.

²⁸ Vö. GERGELY 1984. 82.

²⁹ GERGELY 1984. 88.

munkába állása következtében a csonka, illetve a szétesett családok száma megnövekedett. A közösségi normák meggyengültek és ezzel összefüggésben megváltozott a családról való felfogás is. Egyre gyakoribbak voltak a válások és az egykézés. A felmerülő társadalmi, gazdasági problémákra az egyház a racionális, evilági válaszok mellett a modernitást megelőző közösségi világképet vette alapul és a teremtett világ részeként a jutalmazó és büntető Isten fogalmát hívta segítségül, eszkatologikus magyarázatokat és vallási válaszokat adva.

Szívgyárda célja a gyermekek keresztény értékrendre való nevelése, rajtuk keresztül pedig a családok egyházhoz történő kapcsolása volt. Ez a törekvés a könyvben is nyomon követhető. Ideális családként ebben az esetben IV. Károly családja jelenik meg.

A Kiskirály történetében összekapcsolódik a vallásos nevelés és a királyhoz való hűség. Az utóbbi ebben az esetben különösen nagy hangsúlyt kap, fontos erénnyé, követendő példává válik. A könyvben szereplő gyermekek azt az értékrendet tükrözik, amely a Szívgyárda tagjaitól is elvártak: engedelmesség, szeretet, kötelességtudat, hazaszeretet, hiszen a Szívgyárda a gyermekeket Jézus Szívének „gyakorlati” tiszteletére nevelte. Ezáltal az imádság mellett legalább ennyire fontosak voltak ezek az erények.³⁰ A szívgyárdistákat „kis apostoloknak” tartották, akik számára a környezetükben élők közül minél több ember vallásos életre való buzdítását tűzték ki célul.³¹ A könyvben ez is nyomon követhető. Gábor kiáll az általa fontosnak tartott értékek, különösen a Kiskirály tisztelete mellett, akkor is, amikor a többi gyerekkel emiatt konfliktusba kerül.

Blaskó Mária könyve tehát része volt annak a törekvésnek, amely a gyermekek katolikus értékrend szerinti nevelését, a Jézus Szíve „gyakorlati” tiszteletét tartotta fő feladatának. A „kis apostoloktól” a családok (újra) vallásossá válását, a világ jobbá tételét remélték. Ehhez szükségük volt olyan csatornákra, ahol ezeket az elveket a gyermekek számára érthető, elsajátítható módon tudták átadni. Ennek egyik fóruma *A Szív* újság gyermekrovata volt, ahol a legfontosabb tudnivalókról tájékoztatták őket, másrészt ezt szolgálták azok az olvasmányok is, amelyek mesés, átélhető formában tanították meg nekik Jézus Szentsége Szíve tiszteletét. Emellett fontos volt a szervezett közössé-

---

³⁰ Vö. FRAUHAMMER 2014. 141.

³¹ Vö. FARKAS 1943. 9.

gek létrehozása, amelyek fenntartották, erősítették az imént elmondott értékrendet. Az író fontos feladatának tartotta, hogy (főként a középréteghez tartozó) gyermekeknek a vallási értékrendnek megfelelő olvasmányokat adjon a világi, főként kaland- és szerelmi regényekkel, bűnügyi történetekkel szemben.

IRODALOM

BARNA Gábor

2011 *Az élő Rózsafüzér társulata. Imádság és imaközösség a 19-21. századi vallási kultúrában.* Szent István Társulat az Apostoli Szentszék Könyvkiadója, Budapest.

BÉKÉS Márton

2009 A legitimisták és a legitimizmus. In: Romsics Ignác (szerk.): *A magyar jobboldali hagyomány, 1900-1948.* Osiris Kiadó, Budapest. 214-242.

BLASKÓ Mária

1924 *A Kiskirály.* Ifjúsági elbeszélés. A Pallas Kiadása, Budapest.

DÉKÁNY Endre

1993 Blaskó Mária Emília Terézia. In: Dr. Viczián János (szerk.): *Magyar Katolikus Lexikon* I. kötet. Szent István Társulat az Apostoli Szentszék Könyvkiadója, Budapest. 870.

FARKAS Lajos

1943 *A gyermekegyletek pasztorális és pedagógiai jelentősége* (különös tekintettel a Szívárdára). Szeged.

FRAUHAMMER Krisztina

2014 A Szívárda kiadványai a gyermeknevelés szolgálatában. In: Barna Gábor – Povedák Kinga (szerk.): *Lelkiségek és lelkeségi mozgalmak Magyarországon és Kelet-Közép-*

Európában. SZTE BTK Néprajzi és Kulturális Antropológiai Tanszék, Szeged. 137-145.

GERGELY Jenő

1984 *A püspöki kar tanácskozásai.* A magyar katolikus püspökök konferenciáinak jegyzőkönyveiből, 1919-1944. Gondolat Kiadó, Budapest.

1988 *Eucharisztikus világtalálkozó Budapest / 1938.* Kossuth Könyvkiadó, Budapest.

GERŐ András

2004 *Képzelt történelem.* Fejezetek a magyar szimbolikus politika XIX-XX. századi történetéből. PolgART, Budapest.

KAPITÁNY Ágnes – KAPITÁNY Gábor

2007 *Túlélési stratégiák.* Társadalmi adaptációs módok. Kossuth Kiadó, Budapest.

KLESTENITZ Tibor

2016 A királyhűség rítusai az országos katolikus nagygyűléseken. In: Glässer Norbert – Zima András (szerk.): „*A királyhűség jól bevált útján...*” Rendi és nemzeti kötődések szimbolikus változásai 1867 és 1918 között. Néprajzi és Kulturális Antropológiai Tanszék, Szeged. 253-266.

KÓSA László

2002 A vallási közönyösség növekedése Magyarországon a XIX. században. In: Kövér György (szerk.): *Magyarország társadalomtörténete I.* A reformkortól az első világháborúig II. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 250-267.

MÜLLER Lajos

1944 *A Jézus-Szíve tisztelet története.* Korda R.T., Budapest.

SPEIDL Zoltán

2016 A „számkivetett”, és a „mesebeli” király. IV. Károly és fia, Ottó – legitimista legendák. In: Glässer Norbert – Zima András (szerk.): „*A királyhűség jól bevált útján...*” Rendi

és nemzeti kötődések szimbolikus változásai 1867 és 1918 között. Néprajzi és Kulturális Antropológiai Tanszék, Szeged. 427-448.

ZEIDLER Miklós

2002 *A magyar irredenta kultusz a két világháború között.*
Teleki László Alapítvány, Budapest.

NAGYILLÉS, ANIKÓ

THE EXILED PRINCE

Symbolic and Narrative Constructions of the Image of Otto von Habsburg

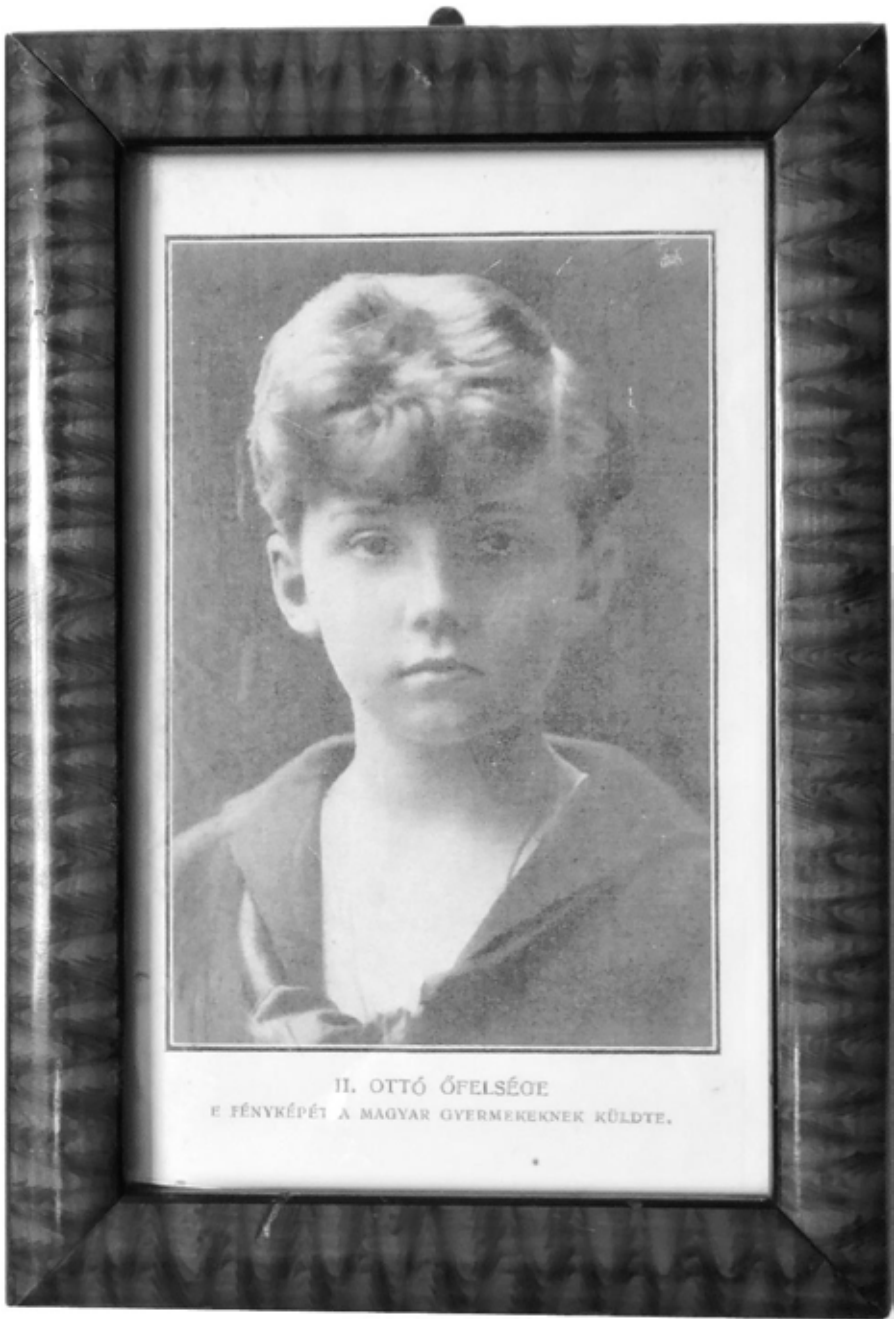
In my essay I dissect a novel of Mária Blaskó, whose title is "A Kiskirály" (the little king). My essay is a casework and it is an example, how could adapt the church the respect and loyalty for the Habsburg dynasty to catholic denominational. This loyalty of catholic church for the king was significant after the WW1 too. I dissect the aims of royalists ("legitimists") in the everyday life. The literary works of Blaskó connected with the "Szívárdá" (Children's Apostleship of Prayer) This association's task was the religious childrearing and the pastoral activity. In the association was part of the devotion of the Sacred Heart of Jesus.

The novel has two kind of interpretations. On the one hand is it a dynastic based revisionist intention. In this interpretation became King Charles IV., who was crowned with Holy Crown of Hungary the symbol of the integrity of the Hungarian crown and Crown Prince Otto meant the rightness and continuity of the legitimists demand. On the other hand referred this novel the religiosity, which was full of all aspects of life. It named enthronement of Jesus.

The Aim of Szívgyárda was the religious childrearing and the familie taken into the religious life and into the work of the church. This thought is perceptible in the book of Mária Blaskó. She regard Charles and his family as ideal family, who could set an example for the hungarian families.

Illusztráció *A Kiskirály* című könyvből

Kép II. Ottóról egy budai gyerekszobából